

โครงการเสวนา

“ปฏิทินดิถีเพ็ญ ฉบับ สดร.”

วันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2567 เวลา 8.30 - 17.00 น.

ณ ห้องแอนโดรเมดา อุทยานดาราศาสตร์สิรินธร จังหวัดเชียงใหม่

1. หลักการและเหตุผล

มนุษย์ผูกพันกับธรรมชาติมาตั้งแต่ยุคโบราณ มนุษย์ค้นคว้าจักรของธรรมชาติ เกี่ยวกับการขึ้น-ตก และการโคจรของดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์และดวงดาวบนท้องฟ้า ที่สอดคล้องกับการเกิดฤดูกาล บนโลก จึงพยายามสร้างระบบเวลาที่สามารถบ่งบอกเวลาที่ เหมาะสมในการดำเนินชีวิตประจำวัน สามารถเพาะปลูกพืชพรรณธัญญาหาร เก็บเกี่ยว ล่าสัตว์ เก็บสะสมอาหารไว้บริโภค ระบบเวลาที่บ่งบอกฤดูกาลได้อย่างถูกต้องคือ “ระบบ ปฏิทิน” โดยมีหลักการ สำคัญว่าปฏิทินที่ดีจะต้องบอกฤดูกาลได้อย่างแม่นยำ ปฏิทินจึงเป็นเครื่องมือในการกำหนดเวลาที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ศาสนาและการกำหนดพิธีกรรมของมนุษย์อย่างแนบแน่นจนถึงปัจจุบัน

การพัฒนาระบบปฏิทินที่อาศัยการสังเกตการณ์โคจรของดวงอาทิตย์ไปตามกลุ่มดาวจักรราศีในรอบปี เป็น “ระบบปฏิทินสุริยคติ” ส่วนระบบปฏิทินที่อาศัยการสังเกตการณ์โคจรของดวงจันทร์ไปตามกลุ่มดาวนักษัตร ในแต่ละเดือน เป็น “ระบบปฏิทินจันทรคติ” ประเทศไทยใช้ระบบปฏิทินที่เรียกว่า “ระบบปฏิทินจันทรคติ” กล่าวคือใช้ปฏิทินสุริยคติในทางราชการซึ่งเป็นที่นิยมใช้ทั่วไปในประเทศไทย และใช้ปฏิทินจันทรคติในการนับวันสำคัญทางพุทธศาสนา รวมทั้งการกำหนดข้างขึ้นข้างแรม ซึ่งนอกจากความสอดคล้องกับฤดูกาลแล้วยังจำเป็นต้องปรับปีจันทรคติให้สอดคล้องกับปีปฏิทินสุริยคติ

สถาบันวิจัยดาราศาสตร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินภารกิจทางด้านดาราศาสตร์ ทั้งด้านการค้นคว้าวิจัย การเผยแพร่ความรู้ และให้ข้อเท็จจริงทางดาราศาสตร์แก่สังคม จึงมีความประสงค์ที่จะจัดทำปฏิทินดิถีเพ็ญ ฉบับ สดร. ที่สอดคล้องกับดิถีจริงของดวงจันทร์ที่ปรากฏบนท้องฟ้า กำหนดรูปแบบ เงื่อนไข ข้อตกลงในการกำหนดวันข้างขึ้นข้างแรมให้ตรงกับข้อมูลทางด้านดาราศาสตร์ที่มีความเป็นปัจจุบันและมีมาตรฐาน รวมถึงใช้เป็นแนวทางกำหนดปฏิทินดิถีเพ็ญ ฉบับ สดร. ให้มีความถูกต้องและสอดคล้องกับประเพณีท้องถิ่นของประเทศไทยในอนาคต

โครงการเสวนาหัวข้อดาราศาสตร์แห่งชาติ สถาบันวิจัยดาราศาสตร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน) (สดร.) กำหนดจัดโครงการเสวนา “ปฏิทินดิถีเพ็ญ ฉบับ สดร.” เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการคำนวณตามหลักดาราศาสตร์ เพื่อกำหนดรูปแบบ เงื่อนไข และข้อตกลงในการกำหนดวันข้างขึ้นข้างแรมให้ตรงกับข้อมูลปรากฏการณ์ของดวงจันทร์จริงบนท้องฟ้าที่มีความถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และมีมาตรฐาน รวมถึงการใช้เป็นแนวทางกำหนดปฏิทินดิถีเพ็ญ ฉบับ สดร. ให้มีความถูกต้องและสอดคล้องกับธรรมเนียม วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่นของประเทศไทย ในวันที่ 2 กันยายน 2567 เวลา 8.30-17.00 น. ณ ห้องแอนโดรเมดา อุทยานดาราศาสตร์สิรินธร จังหวัดเชียงใหม่ และผ่านโปรแกรม Zoom

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อถ่ายทอดความรู้ในเบื้องต้นเกี่ยวกับประวัติและพัฒนาการ รูปแบบการจัดทำปฏิทินจันทรคติของประเทศไทยในอดีตมาจนถึงปัจจุบัน

2.2 เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้การกำหนดรูปแบบ เงื่อนไข ข้อตกลงที่เป็นมาตรฐาน ของ “ปฏิทินดิถีเพ็ญ ฉบับ สดร.” รวมถึงตรวจสอบความถูกต้องกับปรากฏการณ์ทางดาราศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

3. เป้าหมายของโครงการ

3.1 จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน 100 คน ประกอบด้วย ผู้เข้าร่วม ณ ห้องแอนโดรเมดา อุทยานดาราศาสตร์สิรินธร จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 50 คน และผู้เข้าร่วมผ่านโปรแกรมระบบ zoom จำนวน 50 คน

3.2 ผู้ดำเนินการบรรยาย โดย นายวรพล ไม้สน เลขาธิการสมาคมดาราศาสตร์ไทย

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

4.1 ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้ในเบื้องต้นเกี่ยวกับประวัติและพัฒนาการ รูปแบบการจัดทำปฏิทินจันทรคติของประเทศไทยในอดีตมาจนถึงปัจจุบัน

4.2 ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้การกำหนดรูปแบบ เงื่อนไข ข้อตกลงที่เป็นมาตรฐานในการจัดทำปฏิทินดิถีเพ็ญ ฉบับ สดร. รวมถึงตรวจสอบความถูกต้องกับปรากฏการณ์ทางดาราศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

5. วิธีการประเมินโครงการ

การสำรวจจากแบบสอบถามหลังเข้ารับการอบรม

กำหนดการโครงการเสวนา
“ปฏิทินดิจิทัลเพื่อ ฌบับ สตร.”
วันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2567 เวลา 8.30 - 17.00 น.
ณ ห้องแอนโตรเมตา อุทยานดาราศาสตร์สิรินธร จังหวัดเชียงใหม่

- 08.00-08.30 น. ลงทะเบียน
- 08.30-08.45 น. กล่าวเปิดพิธี โดย ดร.ศรัณย์ โปษยะจินดา ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยดาราศาสตร์แห่งชาติ
- 08.45--09.00 น. ปาฐกถาหน้า โดย ร.ศ.บุญรักษา สุนทรธรรม ประธานคณะทำงานฯ
- 09.00-10.30 น. **พื้นฐานความรู้ด้านดาราศาสตร์และปฏิทิน**
โดย อาจารย์ วรพล ไม้สน : คณะทำงาน ในคณะทำงานเพื่อศึกษา และจัดทำปฏิทินดิจิทัลจันทร ฌบับ สตร.
- 10.30-10.40 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 10.40-12.00 น. **ความรู้ในเบื้องต้นเกี่ยวกับประวัติและพัฒนาการ รูปแบบการจัดทำปฏิทินจันทรคติของประเทศไทยในอดีต มาจนถึงปัจจุบัน**
โดย อาจารย์ วรพล ไม้สน : คณะทำงานฯ
- 12.00-13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00-14.30 น. **รูปแบบ เงื่อนไข ข้อตกลงที่เป็นมาตรฐาน ของ “ปฏิทินดิจิทัลเพื่อ ฌบับ สตร.”**
โดย อาจารย์ วรพล ไม้สน : คณะทำงานฯ
- 14.30-14.40 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 14.40-16.30 น. **รูปแบบ เงื่อนไข ข้อตกลงที่เป็นมาตรฐาน ของ “ปฏิทินดิจิทัลเพื่อ ฌบับ สตร.” (ต่อ)**
โดย อาจารย์ วรพล ไม้สน : คณะทำงานฯ
- 16.30-17.00 น. **ถาม-ตอบ / รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ**
โดย คณะทำงานฯ ปฏิทินดิจิทัลจันทร ฌบับ สตร.
- 17.00 น. **ปิดโครงการเสวนา**

กำหนดการอาจเปลี่ยนแปลง
ตามความเหมาะสม

หมายเหตุ

1. กรุณาส่งแบบตอบรับการเข้าร่วมภายในวันที่ 19 สิงหาคม 2567 ลงทะเบียน online ผ่าน QR Code ฟรี ค่าใช้จ่ายในการลงทะเบียน ผู้สมัครเข้าร่วมโครงการฯ เป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางและค่าที่พัก

2. สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม
ผู้ประสานงานโครงการ (จิราภา)
โทรศัพท์ 053 121 268 ต่อ 202 / 098 542 8797
Email : chirapa@narit.or.th

